

A Villányi Borvidék agrometeorológiai és növényvédelmi jellemzői a 2011. évben

1. A Villányi borvidék legfontosabb agrometeorológia jellemzői 2011. évben

1.1. Csapadékviszonyok (mm-ben)

hónap	2010. évi borvidéki átlag	2011. évi borvidéki átlag	30 éves átlag (1950-1980)
január	34	17	38
február	36	12	37
március	24	15	34
április	58	6	60
május	163	40	64
június	121	34	83
július	51	56	72
augusztus	45	28	62
szeptember	117	7	47
október	65	18	40
november	62	1	56

Az adatokból jól látható, hogy 2011. évben az aszály volt a meghatározó időjárási elem: igen száraz tél, és tavasz után a sokéves csapadékhoz hasonló mennyiségű havi eső először csak július hónapban hullott. A sokéves átlagtól messze elmaradó csapadék volt január, február, március, április, szeptember, november hónapokban. November hónap csapadékhiánya évszázados rekordot döntött meg. A csapadékhiány alapvetően a szántóföldi kultúrákban okozott komoly kárt, főként a kukorica, szója, majd ősszel a repce és az őszi búza szenvedett a vízhiánytól. A száraz idő kevesebb gondot okozott az állókultúrákban. Az aszály idén valóban súlyos talajaszály, és emellett légköri aszály formájában is folyamatosan jelen volt.

A csapadék térbeli eloszlására a borvidéken 2011. évben is jellemző volt, hogy néhány km-en belül esetenként jelentős volt az eltérés a lehullott mennyiségben. A kevés csapadék időbeli (hónapon belüli) eloszlása is igen hektikus volt, mivel több alkalommal 2-5 napon belül akár a teljes havi mennyiség is lehullott, járványveszélyt indukálva.

Ilyen napok voltak:

- május 1.: átlagban 18 mm
- június 19.: 14 és 20 mm közötti volt a lehullott mennyiség;
- július 19-31. napokon pedig mindenütt 40 mm-t meghaladó volt a lehullott mennyiség.

1.2. Hőmérsékleti viszonyok (°C-ban)

A 2011. év időjárásáról elmondható, hogy nem csak a lehullott csapadék rendkívül alacsony mennyisége és annak időbeli eloszlása alapján nevezhető rendhagyónak, hanem a hőmérsékleti sajátosságok is több hónapban eltértek a sokéves átlagtól.

hónap	Siklós, 2011.			Siklós, 2010.			Sokévi átlag*
	Min.	Max.	átlag	Min.	Max.	átlag	
január	-6,0	12,3	1,1	-9,8	10,6	-0,7	-0,7
február	-7,1	15,6	1,0	-3,9	15,9	1,5	1,0
március	-4,8	21,0	6,6	-3,7	22,1	6,8	6,4
április	3,0	25,8	13,7	3,0	24,2	12,7	11,4
május	0,6	28,3	16,9	8,6	28,2	16,7	16,4
június	9,0	33,0	20,9	9,3	34,9	20,3	19,8
július	6,0	34,5	22,1	11,8	35,7	22,9	22,0
augusztus	8,8	34,7	23,2	8,5	33,7	22,2	21,5
szeptember	6,6	28,2	20,5	7,5	21,7	15,9	17,4
október	-5,0	27,0	10,5	-0,3	18,2	9,2	11,5
november	-6,0	19,1	2,1	-1,5	21,1	8,3	5,7

* Pécs (50 éves időszori átlag)

Az adatokból látszik, hogy január, február, március hónapokban jelentős hőmérséklet-ingadozások voltak, az enyhe tél ellenére. A hőmérsékleti szélsőértékek jelentős szórást mutatnak, és csak átmenetileg álltak fent. Emellett 2011-ben nem volt tartós hideg, és tartós hóhullám sem. Az utolsó fagyos nap 2011. március 22. volt a borvidéken (Göntér, míg Hegyszentmártonban március 10-én). Teljesen kivételt jelentett idén az igen száraz és meleg szeptember és október. Szeptemberben gyakorlatilag júniusi meleg volt egész hónapban. Július ugyanakkor hűvösebb volt a sokéves átlagnál.

A legmagasabb napi hőmérsékleti maximumok az alábbiak voltak: január 09. (Túrony: 15,1 °C); február 07. (Túrony, 16,1 °C); március 25. (Túrony, 21,7 °C); április 22. (Csukma, 25,7 °C); május 28. (Csukma, 30,3 °C); június 22.(Hegyszentmárton, 31,7 °C); július 09. (Hegyszentmárton, 36,7 °C) és 14. (Csukma, szintén 36,7 °C); augusztus 24. (Hegyszentmárton, 35,4 °C); szeptember 04. (Csukma, 32,9 °C), október 05. (Túrony, 27,0 °C); november 05. (Göntér, 19,7 °C). Az augusztus 23-tól egészen november első hetéig tartó időszak folyamatosan magas hőmérséklete, és a kevés csapadék igen kedvezően érintette a szőlő érését és a növény-egészségügyi állapotát. A júliusi és augusztusi kissé hűvösebb időjárás hőösszege ekkor bőven pótlódott, így a vegetációs időszak hőösszege - az őszi nyár figyelembe vételével - összességében kedvezően alakult.

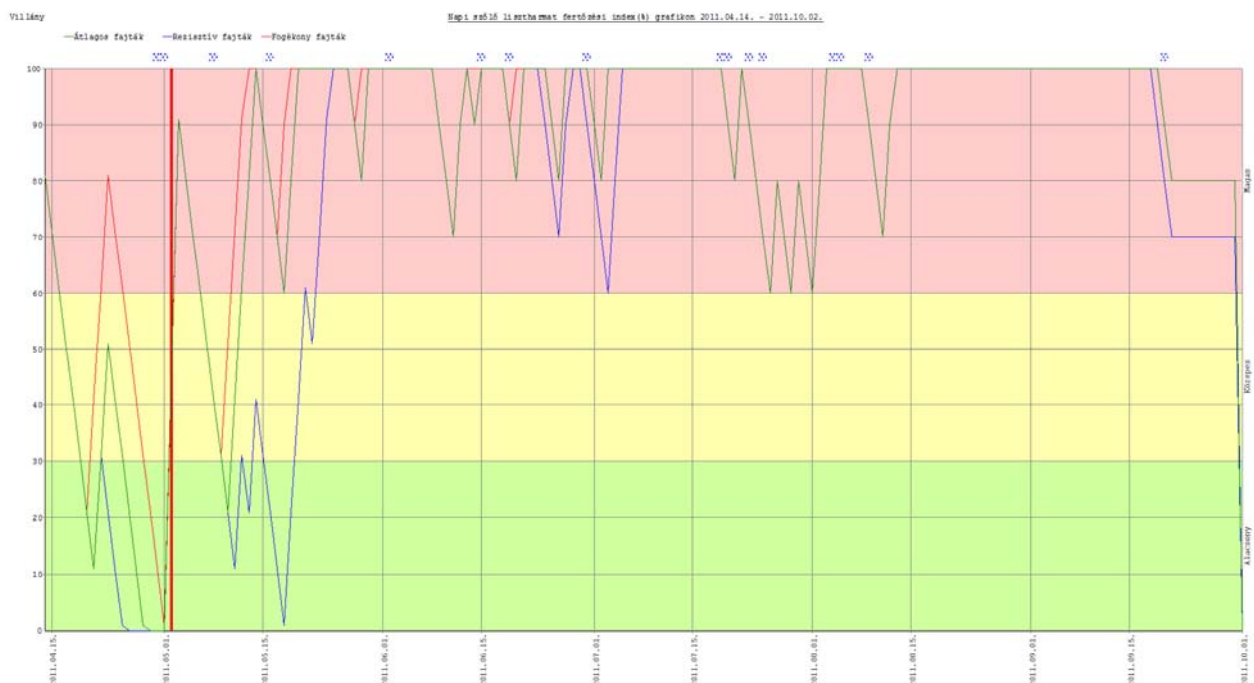
2. A szőlő növény-egészségügyi helyzet a 2011. évben

Nem meglepő, hogy az előbb részletezett meteorológia sajátosságok alapján a 2011. évi szőlő növényvédelem - a 2010. évi igen küzdelmes, drága és változó sikerű évhez képest - viszonylag egyszerűnek minősíthető: nem volt folyamatos fertőzési nyomás sem peronoszpóra, szürkepenész, sem pedig lisztharmat gomba kórokozók tekintetében. Mindössze egyetlen, komolyabb peronoszpóra járványt majdnem kiváltó csapadékos periódus volt július 21. és augusztus 03. között. A kevéske lehullott csapadék okozta pára azonban kedvezett a lisztharmatnak, s ha nem is volt járvány, de a fertőzési veszélye a vegetációban végig egyedül ennek a gomba károsítónak volt.

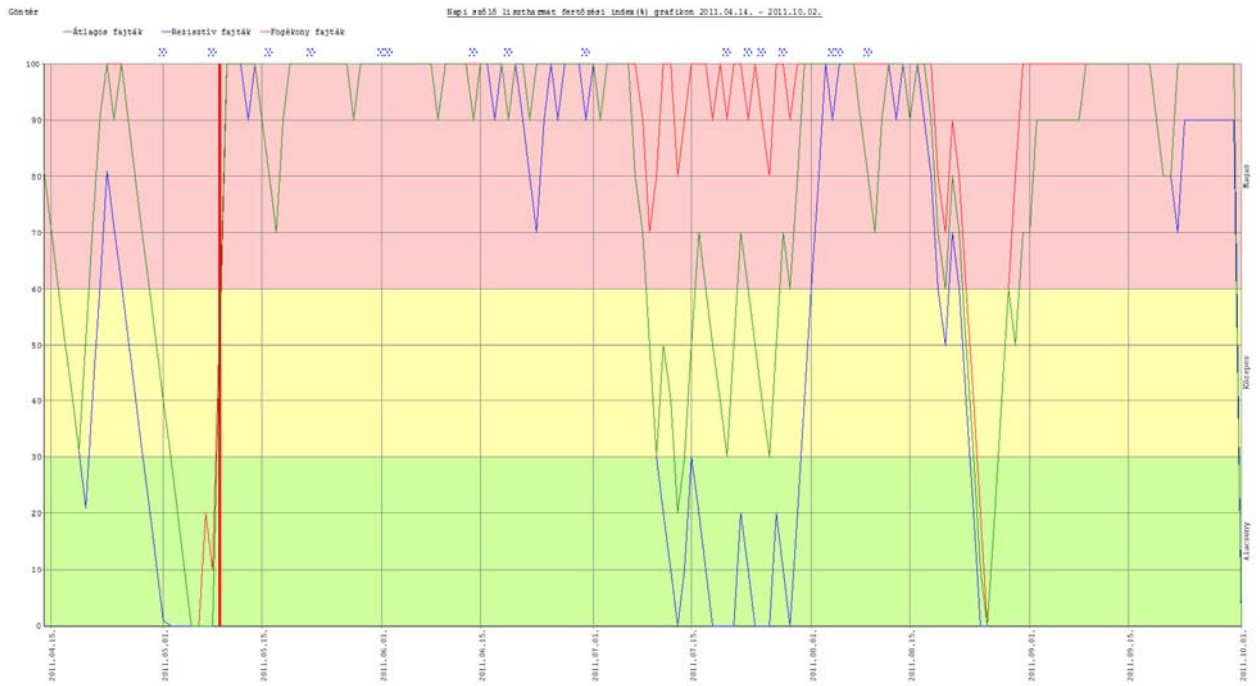
2.1. A szőlőlisztharmat járványdinamikai sajátosságai 2011. évben

A csapadékhiányos és légköri szárazsággal terhelt időjárás ellenére a lisztharmat helyenként lokális góccokban fertőzött, jellemezve a kórokozó borvidékünkön őshonos jellegét. Leginkább Siklós, Kisharsány körzetében volt számottevő károsítása, elsősorban a Portugieser, Chardonnay, Hárslevelű, fajták bogyóin jelent meg, szerencsére csak kis mértékben, teljesen foltszerűen. Sehol nem alakult ki összefüggő fertőzés, és komoly károsítás sem. Borvidékünkön az aszkospórás fertőzés idén április 15-16. napokon indult meg. A gomba május 10. és augusztus 15. között, változó mértékben, de folyamatosan fertőzött, érdemi járvány kitörése nélkül. A rendkívül meleg ősz azonban a gomba felszaporodását segítette, ami a 2012. évi növényvédelem szempontjából meghatározó fontosságú lehet.

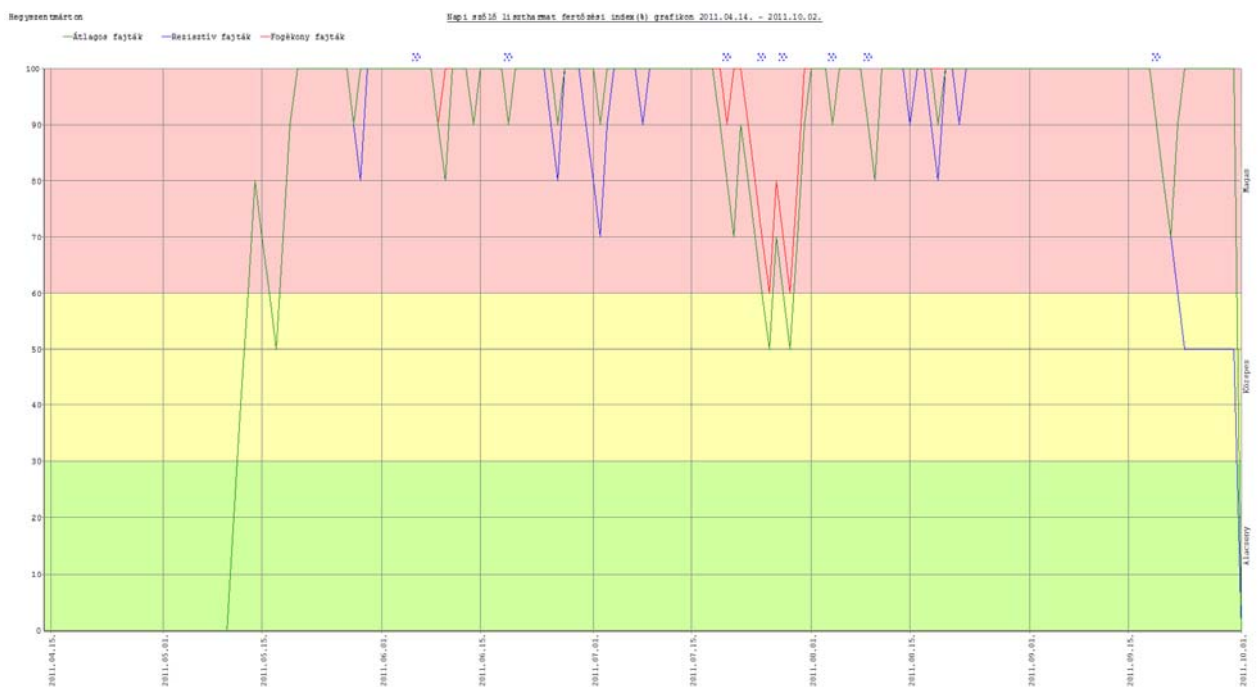
Villányban a lisztharmat időbeli lefutása az alábbiak szerint alakult:

Göntérben is hasonló ingadozás volt, egy erősebb július második felében jelentkező fertőzési nyomással.

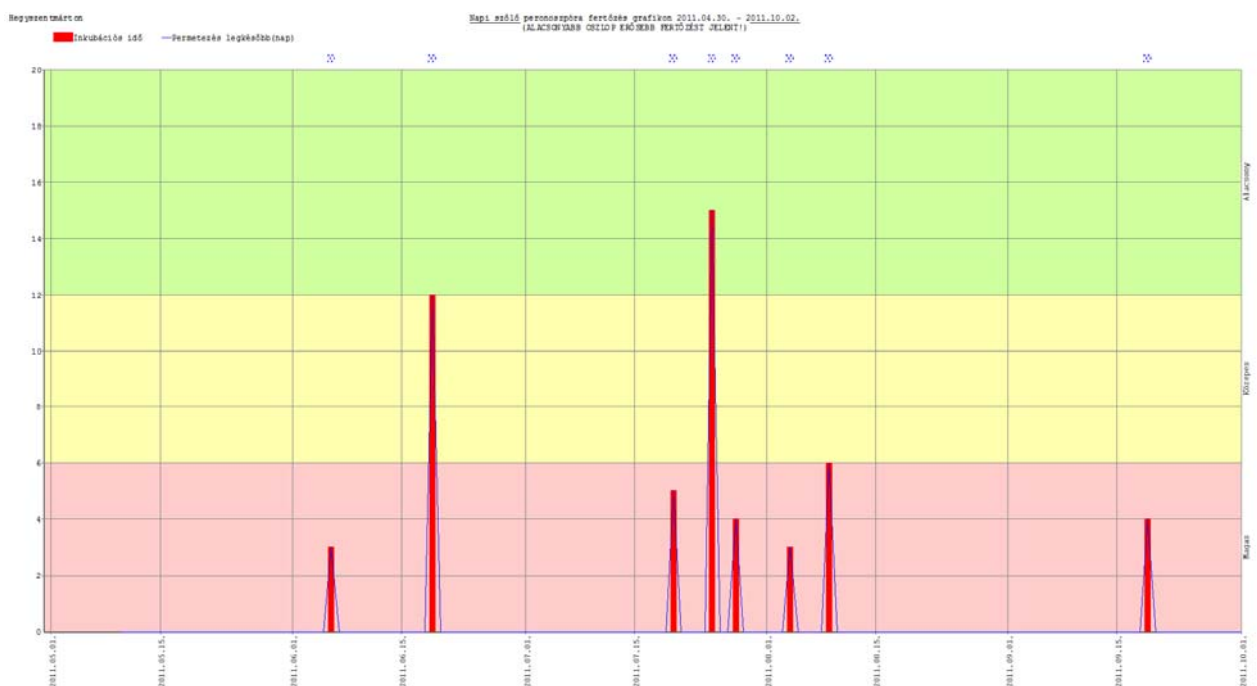
Hegyeszentmártonban egészen szerény fertőzési nyomás alakult ki, érdemi csúcs nélkül:

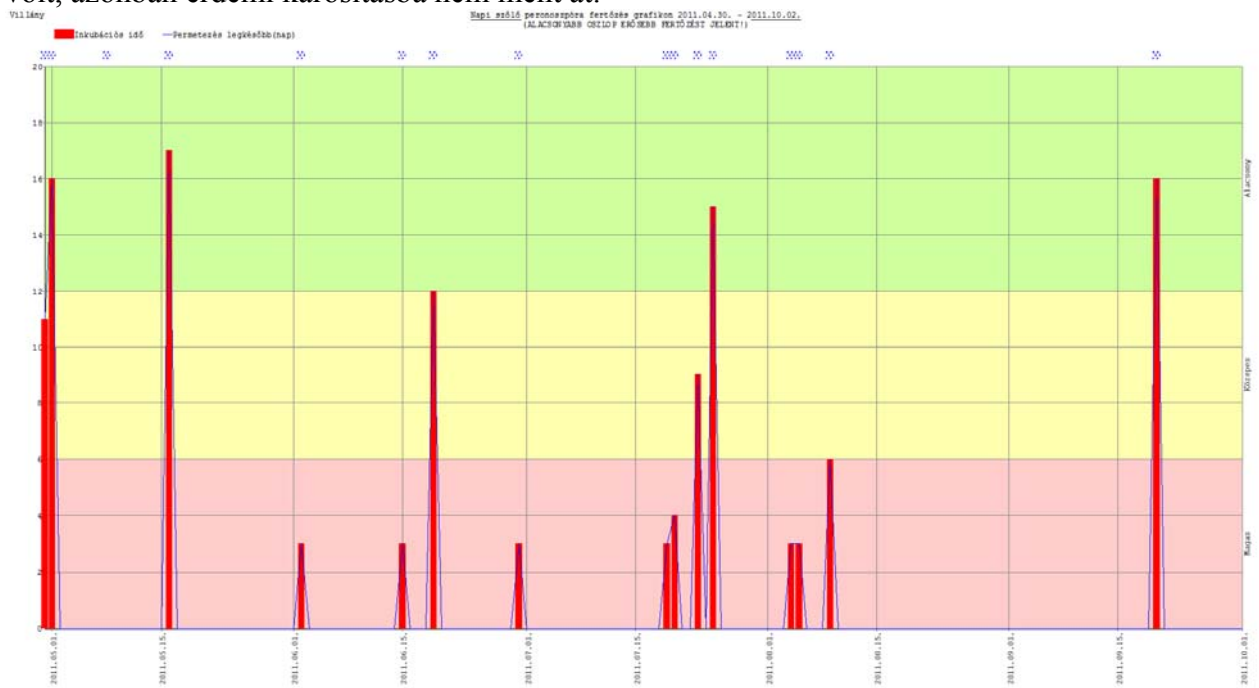
2.2. A szőlőlisztharmat járványdinamikai sajátosságai 2011. évben

A peronoszpóra 2010. évben hosszú évek óta nem látott mértékű járványt okozott borvidékünkön is, ez szerencsére nem következett be ismételtén 2011. évben. A borvidék egészén mindössze egyetlen komolyabb fertőzési időszak alakult ki, július végén, augusztus elején, a folyamatosan hulló csapadék hatására. A vegetáció többi időszakában nem alakult ki érdemi járványhelyzet, mivel kevés csapadék hullott. Siklóson és Villányban is még néhány 1-2 napos góc alakult ki, érdemi fertőzés nélkül. Az egyetlen - szerencsére kései - fertőzés sem okozott érdemi gazdasági kárt a gazdák túlnyomó többségénél.

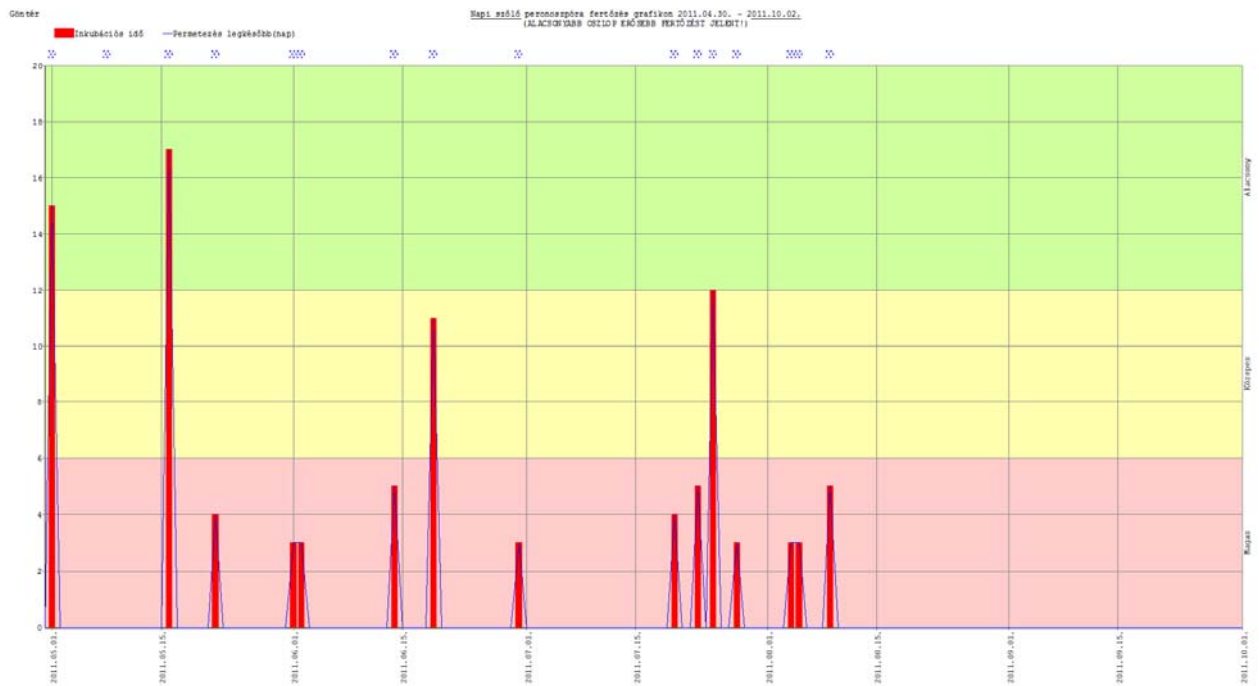
Hegyeszentmártonban az alábbi volt a peronoszpóra 2011. évi lefutása:

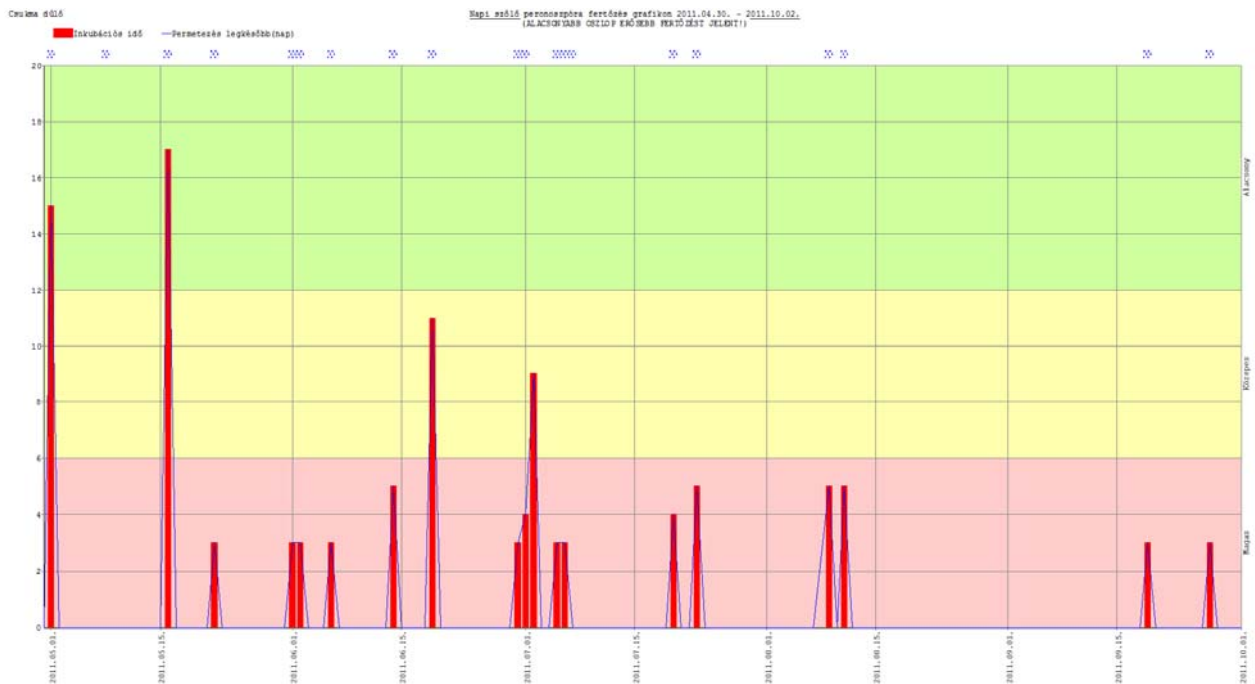
Villányban, Göntérben, a Czukma-dűlőben május, június hónapban kisebb fertőzésveszély volt, azonban érdemi károsításba nem ment át.

Göntéri sajátosságok:

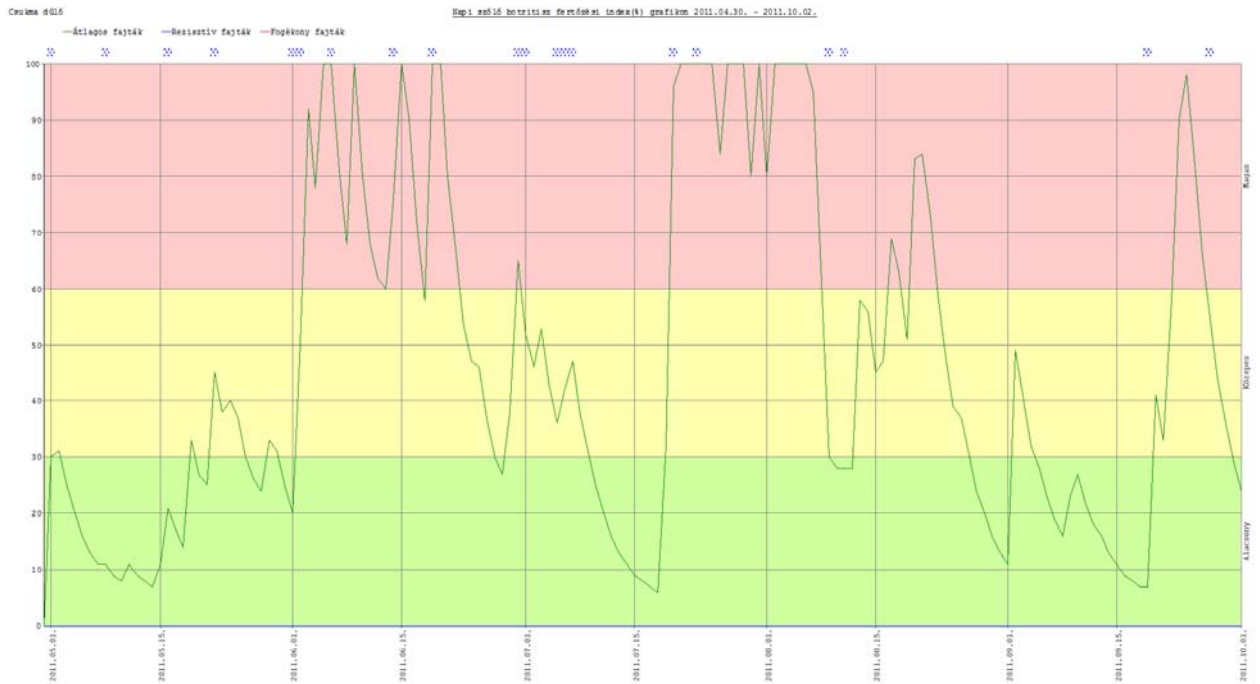
A Czukma-dűlőben is hasonló volt a fertőzés időbeli lefutása:

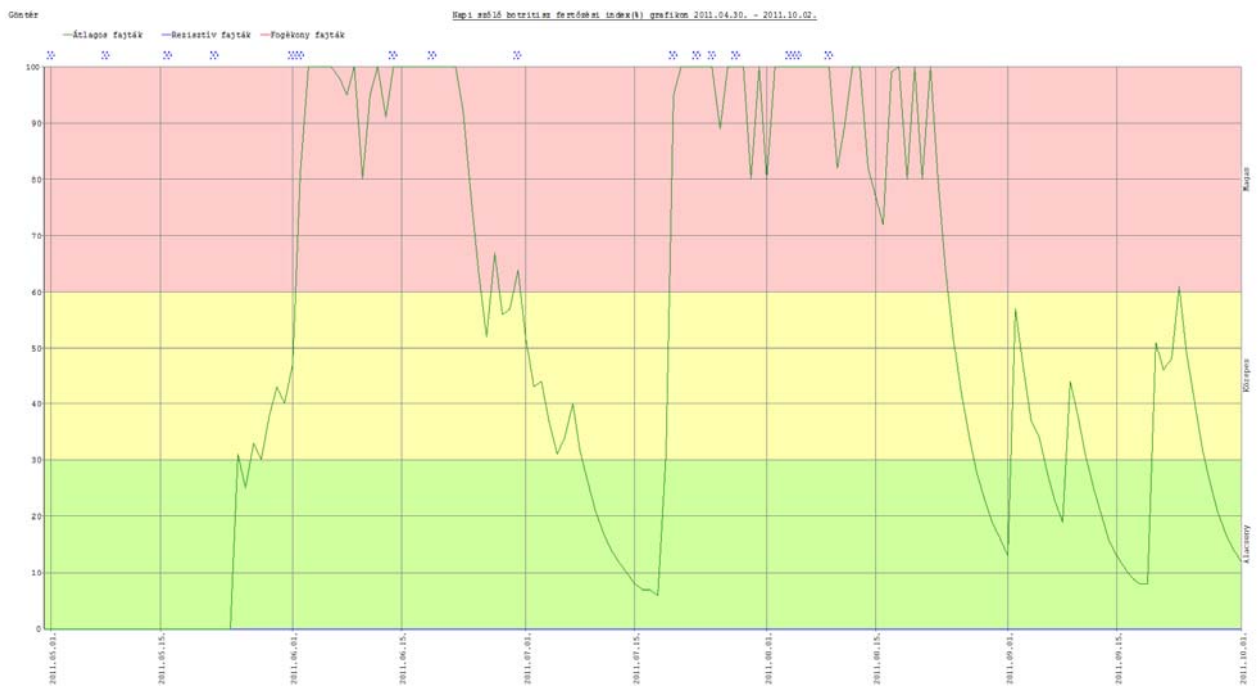
2.3. A szürkepenész fertőzésének sajátosságai 2011. évben

Szerencsére a szürkepenészről is ugyanezt mondhatjuk el a 2011. év kapcsán, mint a lizstharमत és a peronoszpóra gombáról: legfeljebb minimális fertőzést okozott, gyakorlatilag a legtöbb helyen nem okozott éremi gazdasági kárt. A csapadékhiányos időjárás következtében szintén csak egyetlen komolyabb fertőzési periódus volt: július vége, augusztus eleje. Néhány helyen akadt még egy korábbi (virágzás alatti-utáni), és kisebb fertőzési periódus, ami gyakorlatilag szintén nem okozott mérhető gazdasági kárt.

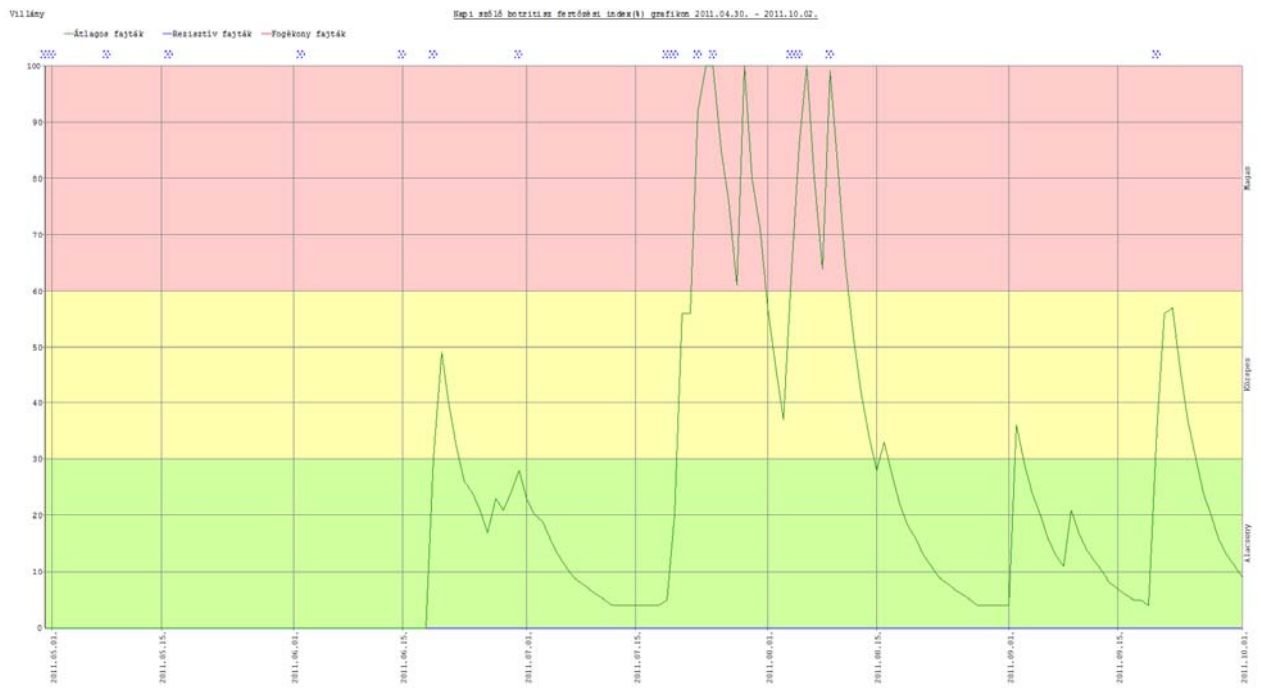
Csukma-dűlőben a szürkepenész fertőzési sajátosságai az alábbiak szerint alakultak:

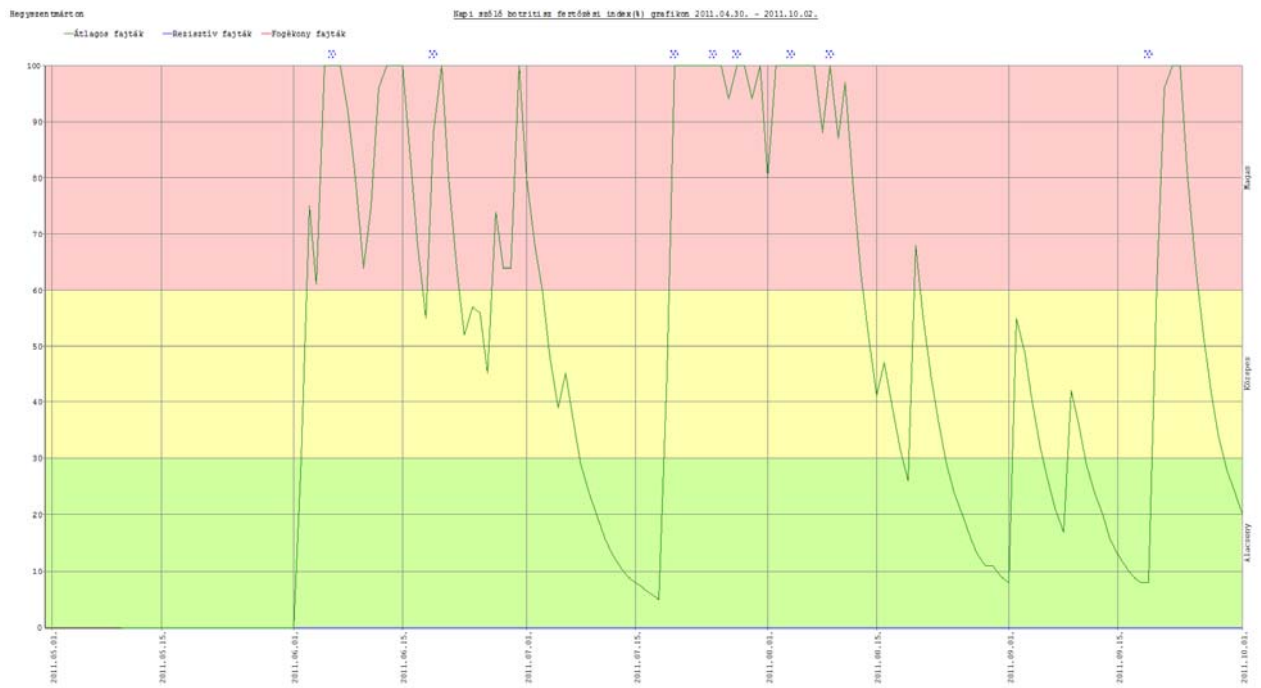
Göntérben is hasonlóan alakult a járványtani helyzet:

Villányban mindössze egyetlen kritikus időszak (07.23-08.05.) volt:

Hegyszentmártonban - Siklóshoz hasonlóan - két időszak jelentett veszélyt:

3. Összefoglaló megállapítások

A Villányi borvidék 2011. évi agrometeorológia sajátosságai változatos képet mutatnak, de alapvetően a szőlőtermesztés szempontjából sokkal jobb év volt, mint a 2010-es esztendő (borászati szempontból nem ennyire egyértelmű a helyzet). Az idén lehullott csapadék sokévi átlagot jelentősen alúlmúló mennyisége és hektikus eloszlása termesztési szempontból nem volt szerencsés (a szántóföldi kultúrák azonban érdemben károsodtak az aszálytól). A csapadékhiányos, alacsony páratartalmú időjárás nem kedvezett a szőlő gombabetegségei elterjedésének. A vegetációs időszak hőösszegét a szeptemberi, októberi folyamatosan magas átlaghőmérséklet kedvezően érintette, kedvezően befolyásolva a szőlő termésminőségét.

Bátran kijelenthetjük: a 2011. év nem volt a szőlő három legsúlyosabb kárt okozó gomba kórokozójának (peronoszpóra, lisztharmat, szürkepenész) az éve.

Ami a rovarkártevőket illeti, a tavalyi évhez hasonlóan szintén ez az év sem volt a molyok, atkák, bogarak éve a szőlőtermesztésben. A feromoncsapdák az egész vegetáció ideje alatt alig-alig fogtak molyokat, bármelyik szőlőt károsító fajról legyen szó (sőt, nyerges szőlómoly, szőlőilonca csak elvétve került a csapdákbá). Az atka kártevők sem igazán mutatták magukat, a legtöbb helyen sem a levél-, sem gubacs-, sem pedig takácsatkák ellen sem kellett speciális készítménnyel védekezni.

A lisztharmat elelni védekezésben a felszívódó komponensek közül a tradicionálisnak tekinthető propikonazol, tebukanozol a megelőzésben adott jó eredményt; emellett - a vegetáció későbbi időszakában – a metrafenon, illetve boszkalid + krezoxim-metil gyári kombináció is jó hatékonyságot mutatott a fertőzések kezelésében (elemi kén hatóanyagú készítménnyel kombinálva). Esetenként a meptil-dinokap hatóanyag kombinációs partnerrel való együttes alkalmazása vált szükségessé a lokális fertőzés blokkolásához.

A borvidékünkön 2011. évben a szürkepenész elleni védekezésben a folpet hatóanyag elégségesnek bizonyult az egész vegetáció kritikus időszakjaiban is. Peronoszóra ellen a hagyományos kontakt (réz- és mankoceb hatóanyagú) szerek mellett virágzásban és a július végi fertőzési helyzet kezelésére a kombinált hatóanyagú készítmények (felszívódó komponens: benalaxil, cimoxanil, dimetomorf, efozit-Al., oxadixil), illetve a ciazofamid hatóanyag kimondottan jó hatásúnak bizonyultak.

Siklós, 2011. december 16.

Szarka Tibor György
okl. agrárkémikus agrármérnök
regisztrált szaktanácsadó